

Vols exercir la professió d'economista per compte propi?

Claus de la fiscalitat i les cotitzacions a tenir en compte

Per a ***exercir la professió d'economista per compte propi*** cal saber que hi ha una sèrie d'obligacions que s'han de tenir en compte.

Son les següents:

- ***Àmbit fiscal***: Quins impostos he de pagar i quins documents he d'administrar?
- ***Àmbit social***: Com he de cotitzar?

- **Àmbit fiscal:** Quins impostos he de pagar i quins documents he d'administrar?

El primer pas és comunicar a l'Agència Estatal de l'Administració Tributària (AEAT) l'alta de l'activitat professional mitjançant la **declaració censal del model 036/037**.

Aquest model el facilita qualsevol oficina de l'AEAT o bé es pot emplenar mitjançant la seva pàgina web: www.aeat.es

El formulari mostra el logotip del Ministeri de Hacienda y Administraciones Públicas i l'Agència Tributària amb el telèfon 901 33 55 33 i el web www.agenciatributaria.es. El títol és 'DECLARACIÓN CENSAL de alta, modificación y baja en el Censo de Empresarios, Profesionales y Retenedores'. A la dreta indica 'Pág. 1' i 'Modelo 036'. La secció 'Datos identificativos' té un espai reservat per a l'etiqueta identificativa i un espai reservat per a la numeració per codi de barres. Els camps de dades són: 101 NIF, 102 Apellidos o razón o denominación social i 103 Nombre.

En aquest model es comunicarà:

- La **data d'inici** d'activitat i el **tipus** d'activitat
- La **ubicació** on es desenvoluparà l'activitat professional
- El règim aplicable d'**IRPF**
- El règim aplicable d'**IVA**

- **Àmbit fiscal:** Quins impostos he de pagar i quins documents he d'administrar?

The image shows the top part of a tax form. On the left is the logo of the Spanish Ministry of Finance and Public Administrations. Next to it is the 'Agencia Tributaria' logo and contact information: 'Teléfono: 901 33 55 33' and 'www.agenciatributaria.es'. The main title is 'DECLARACIÓN CENSAL de alta, modificación y baja en el Censo de Empresarios, Profesionales y Retenedores'. To the right, it says 'Pág. 1' and 'Modelo 036'. Below this is the 'Datos identificativos' section, which includes a large box for the identification label and a dashed box for the barcode. There are also three small boxes labeled 101 (NIF), 102 (Apellidos o razón o denominación social), and 103 (Nombre).

- La **data d'inici** d'activitat i el **tipus** d'activitat

Moment efectiu d'inici de l'activitat / Epígraf **741** de l'IAE "**Economista**"

- La **ubicació** on es desenvoluparà l'activitat professional

Habitatge habitual / Local / Sense lloc determinat

- El règim aplicable d'**IRPF**

Facturació anual < 600.000 € anuals => Estimació Directa Simplificada / Facturació anual > 600.000 € => Estimació Directa Normal

- El règim aplicable d'**IVA**

Règim general (principi de meritament) / Règim del criteri de caixa (en funció de cobraments i pagaments)

- **Àmbit fiscal:** Quins impostos he de pagar i quins documents he d'administrar?

Impost sobre la **R**enda de les **P**ersones **F**ísiques

Desenvolupar una activitat professional per compte propi obliga a **declarar el resultat econòmic que s'obtingui en l'IRPF**, de manera que aquest rendiment **s'haurà d'incloure en la base imposable de l'impost**.

Per a determinar el rendiment de l'activitat professional s'hauran de tenir en compte tant els **ingressos** que s'obtinguin com les **despeses** necessàries per a poder desenvolupar l'activitat.

Ingressos => Si el pagador dels honoraris professionals és una persona jurídica o professional, aquest haurà de practicar a l'economista una retenció a compte del seu IRPF, que, després, en el moment de liquidar l'IRPF es descomptarà. El **tipus de retenció** a practicar és el **15%**, encara que els economistes que inicien la seva primera activitat professional poden sol·licitar del seu pagador que només els hi retingui el **7%**, durant el període impositiu corresponent a l'inici de la seva activitat professional i durant els dos exercicis següents.

A més, cal tenir present que:

- Els rendiments derivats d'impartir **cursos, conferències, col·loquis, seminaris i similars**, només seran qualificats com a rendiments d'activitats econòmiques, quan les activitats esmentades **comportin** l'ordenació per compte propi de mitjans de producció i de recursos humans, o la d'un sol d'aquests factors, amb la finalitat d'intervenir en la producció o la distribució de béns o serveis. En cas contrari **tindran la consideració fiscal de rendiments del treball**.
- Els rendiments derivats de **l'elaboració d'obres literàries, artístiques o científiques** seran considerats com a rendiments del treball, sempre que se'n cedeixi el dret a l'explotació i que aquests rendiments no derivin de l'exercici d'una activitat econòmica (en els termes expressats abans). En aquest supòsit, els rendiments són, **empresarials** si els autors o els traductors editen directament, ells mateixos, les obres i, **professionals** si els autors o traductors en cedeixen l'explotació a un tercer. Si els drets d'autor els percep una tercera persona diferent de l'autor o el traductor, constitueixen per al perceptor **rendiments del capital mobiliari**.

- **Àmbit fiscal:** Quins impostos he de pagar i quins documents he d'administrar?

Impost sobre la **R**enda de les **P**ersones **F**ísiques

Despeses => S'apliquen les **regles previstes per a l'Impost sobre Societats** i, per tant, seran deduïbles les despeses comptables, encara que existeixen una sèrie de despeses comptables que no s'admeten com deduïbles, com ara les multes, recàrrecs per endarrerir-se en el pagament dels tributs, les liberalitats, despeses de relacions públiques i totes les relacionades amb els vehicles no afectes **exclusivament** a l'activitat professional.

En canvi, és possible deduir la part proporcional de les despeses de manteniment i subministrament del domicili en la part destinada a despatx o oficina que s'hagi declarat a anteriorment en el model 036. Per exemple, la part proporcional dels interessos del préstec per adquirir l'habitatge, els subministraments, les despeses de comunitat, la quota de l'IBI etc.

A més, l'economista pot deduir les **primes d'una assegurança de malaltia** en la part corresponent a la seva pròpia cobertura, la del seu cònjuge i fills menors de 25 anys que convisquin amb ell. El límit màxim de deducció serà de **500 euros**, per cadascuna de les persones esmentades. En el cas de discapacitat el límit és de 1.500 €.

Relacions professionals amb familiars:

Cas que el cònjuge o els fills menors d'edat no emancipats treballin en l'activitat del professional, les quantitats que se'ls hi paguin seran despesa deduïble si:

- Existeix contracte laboral.
- Estan afiliats al règim corresponent de la Seguretat Social.
- Acreditació de que hi ha habitualitat i continuïtat en el treball.
- La contraprestació estipulada no sigui superior a la de mercat en funció de la seva qualificació professional i treball desenvolupat.

- **Àmbit fiscal:** Quins impostos he de pagar i quins documents he d'administrar?

Impost sobre la **R**enda de les **P**ersones **F**ísiques

Despeses => Després de deduir dels ingressos totes les despeses deduïbles fiscalment, calcularem les amortitzacions en base a una taula específica per a la modalitat SIMPLIFICADA .

Grups	Elements	% Màxim	Període màxim anys
1	Edificis i altres construccions	3	68
2	Instal·lacions, mobiliari, estris i resta d'immobilitzat material	10	20
3	Maquinaria	12	18
4	Elements de Transport	16	14
5	Equips per al tractament de la Informació i sistemes i programes Informàtics	26	10
6	Utensilis i eines	30	8

- Sobre aquests percentatges es poden aplicar les normes per accelerar les amortitzacions de les Empreses de Reduïda Dimensió (ERD), regulades en l'article 103 de la Llei 27/2014 de l'Impost sobre Societats, que suposa multiplicar per 2 el coeficient d'amortització.

Un cop obtingut el resultat de restar dels ingressos les despeses i amortitzacions, en la modalitat SIMPLIFICADA encara es pot restar d'aquest resultat brut un **5 %**, en concepte de **provisions i despeses de difícil justificació**, i així obtindrem el resultat definitiu a integrar en la base de l'IPRF.

- **Àmbit fiscal:** Quins impostos he de pagar i quins documents he d'administrar?

Els professionals **no estan obligats a portar comptabilitat** d'acord amb el Codi de Comerç, Però si que estan obligats a portar els següents llibres-registre.

- Llibre-registre d'ingressos (IRPF) i factures expedides (IVA)
- Llibre-registre de despeses (IRPF) i factures rebudes (IVA)
- Llibre-registre de béns d'inversió (IRPF-IVA)
- Llibre-registre de provisions de fons i suplerts. (IRPF)

Altres Obligacions documentals:

- Alta censal i modificacions posteriors, mitjançant model **036/037**.
- Declaració-liquidació trimestral de l'IVA (**model 303**) i resum anual (**model 390**).
- Declaració anual d'operacions amb tercers (**model 347**) : en el mes de febrer s'ha de presentar una declaració d'operacions econòmiques realitzades durant l'any anterior, amb terceres persones amb les que s'hagin superat els 3.005,06 € . (No cal incloure les operacions subjectes a retenció)

I en el cas que, dels ingressos obtinguts per l'activitat professional, **menys del 70%** estiguin subjectes a retenció, també s'haurà de presentar cada trimestre **el model 130** de pagament a compte de l'IRPF, ingressant, si s'escau, el 20% de la diferència entre els ingressos i les despeses del període.

- **Àmbit social:** Com he de cotitzar?

A efectes de cotitzacions a la Seguretat Social, l'economista que realitza la seva professió per compte propi és un treballador autònom i, per tant, s'emmarca en el Règim Especial de Treballadors Autònoms (RETA).

Els treballadors autònoms es distingeixen per tres característiques fonamentals:

1. Independència
2. Interès propi
3. Habitualitat

1. Independència

És la característica principal que distingeix al treballador AUTÒNOM de l'assalariat. El veritable autònom actua amb llibertat de criteri, d'horari, de jornada, amb instruments, eines, i infraestructura pròpies. I, a més, està fora de l'àmbit d'organització i direcció de qui li paga.

En canvi, existiria DEPENDÈNCIA, i per tant relació laboral:

- Quan a l'autònom se li exigeix dedicació exclusiva.
- Quan està sotmès a un horari fix i acudeix a prestar els seus serveis amb regularitat i/o assiduïtat a un mateix centre de treball.
- Hi ha un cert control en la realització de la seva tasca.

- **Àmbit social:** Com he de cotitzar?

A efectes de cotitzacions a la Seguretat Social, l'economista que realitza la seva professió per compte propi és un treballador autònom i, per tant, s'emmarca en el Règim Especial de Treballadors Autònoms (RETA).

Els treballadors autònoms es distingeixen per tres característiques fonamentals:

1. Independència
2. Interès propi
3. Habitualitat

2. Interès propi

Com que treballa per compte propi, el treballador autònom percep directament els rendiments de la seva activitat econòmica (empresarial o professional). Per tant, el treballador autònom no participa en els resultats de l'activitat de l'empresa que l'ha contractat, ni assumeix el risc ni la responsabilitat dels resultats.

3. Habitualitat

Aquest és un aspecte no definit per la normativa de la seguretat social, però el Tribunal Suprem (TS) ha considerat que quan els ingressos procedents de l'exercici de l'activitat superin el SMI es produeix habitualitat i seria d'aplicació el RETA.

Així ho entén el Tribunal Suprem en una Sentència de 29 d'octubre de 1997, dictada en recurs de cassació per a unificació de doctrina, núm. 406/97, que considera que el professional que no supera el límit del SMI anual no haurà de donar-se d'alta en aquest Règim Especial.

El SMI per l'any 2024 és de 15.876,00 euros. Durant l'any 2023 el SMI ha estat de 15.120,00 euros.

- **Àmbit social:** Com he de cotitzar?

A efectes de cotitzacions a la Seguretat Social, l'economista que realitza la seva professió per compte propi és un treballador autònom i, per tant, s'emmarca en el Règim Especial de Treballadors Autònoms (RETA).

Els treballadors autònoms es distingeixen per tres característiques fonamentals:

1. Independència
2. Interès propi
3. Habitualitat

2. Interès propi

Com que treballa per compte propi, el treballador autònom percep directament els rendiments de la seva activitat econòmica (empresarial o professional). Per tant, el treballador autònom no participa en els resultats de l'activitat de l'empresa que l'ha contractat, ni assumeix el risc ni la responsabilitat dels resultats.

3. Habitualitat

Aquest és un aspecte no definit per la normativa de la seguretat social, però el Tribunal Suprem (TS) ha considerat que quan els ingressos procedents de l'exercici de l'activitat superin el SMI es produeix habitualitat i seria d'aplicació el RETA.

Així ho entén el Tribunal Suprem en una Sentència de 29 d'octubre de 1997, dictada en recurs de cassació per a unificació de doctrina, núm. 406/97, que considera que el professional que no supera el límit del SMI anual no haurà de donar-se d'alta en aquest Règim Especial.

El SMI per l'any 2024 és de 15.876,00 euros. Durant l'any 2023 el SMI ha estat de 15.120,00 euros.

- **Àmbit social:** Com he de cotitzar?

TREBALLADOR AUTÒNOM ECONÒMICAMENT DEPENENT (TRADE)

El Treballador Autònom Econòmicament Depenent (TRADE) és, segons el Sistema Nacional d'Ocupació, aquell que realitza una activitat econòmica o professional a títol lucratiu i de forma habitual, personal, directa i predominant per a una persona física o jurídica anomenada client del qual depèn econòmicament per percebre d'ell, al menys, el 75% dels seus ingressos per rendiments del treball i d'activitats econòmiques o professionals.

Per a ser un TRADE s'han d'acomplir un requisits específics:

- No tenir a càrrec treballadors per compte aliè ni contractar o subcontractar part o tota l'activitat amb tercers.
- Disposar d'infraestructura productiva i material propi.
- Desenvolupar la seva activitat sota criteris organitzatius propis, sense perjudici de les indicacions tècniques de caràcter general que pugui rebre del seu client.
- Percebre una contraprestació econòmica en funció del resultat de la seva activitat, d'acord amb el pactat amb el client.
- No executar la seva activitat de manera indiferenciada amb els treballadors que prestin serveis sota qualsevol modalitat de contractació laboral per compte del client.

NOTA : El règim professional del treballador autònom econòmicament depenent es troba regulat a l'article 11 i següents de la Llei 20/2007, d'11 de juliol, de l'Estatut del treballador autònom.

ATENCIÓ : Amb l'entrada en vigor del RD-Llei 13/2022, de 26 de juliol, a partir de l'1 de gener de 2023, s'ha establert un nou sistema de cotització per els treballadors per compte propi. A partir de dita data, els treballadors autònoms hauran de cotitzar a la seguretat Social en funció dels seus rendiments nets anuals de totes les seves activitats econòmiques, empresarials o professionals.

*Document elaborat per l'assessor fiscal del Col·legi d'Economistes de Catalunya,
Ricard Viña Arasa i revisat i actualitzat pel coordinador de la Comissió de
Fiscalistes, Manel Ayora Porcar*